

VAI TRÒ CỦA TRIẾT HỌC MÁC – LÊNIN TRONG VIỆC RÈN LUYỆN TƯ DUY TỰ CHỦ CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

Hoàng Ngọc Bích

Trường Đại học Công nghệ thông tin và Truyền thông – ĐH Thái Nguyên

TÓM TẮT

Đến nay, chưa có công trình nào nghiên cứu về vai trò của Triết học Mác – Lênin trong việc rèn luyện tư duy tự chủ cho sinh viên Trường Đại học Công nghệ thông tin và Truyền thông. Bài viết này làm rõ nội dung đó thông qua nghiên cứu các tác phẩm kinh điển của Các Mác, Ăng - ghen và Lênin; đồng thời, đề xuất một số biện pháp nhằm tiếp tục rèn luyện tư duy tự chủ cho sinh viên qua môn Triết học Mác - Lênin trên cơ sở đánh giá thực trạng của hoạt động này. Kết quả cho thấy, Triết học Mác - Lênin có vai trò to lớn trong việc rèn luyện tư duy tự chủ cho sinh viên nói chung và sinh viên Trường Đại học Công nghệ Thông tin và Truyền thông nói riêng. Trong năm học 2018-2019, sinh viên tự đánh giá có năng lực tư duy tự chủ tương đối tốt ở 4 kỹ năng: ghi chép bài; phát biểu; thảo luận nhóm; ôn tập và làm bài thi, kiểm tra. Sinh viên còn hạn chế ở 3 kỹ năng: xác định ý nghĩa môn học, phân biện và vận dụng tri thức triết học vào thực tiễn. Chính vì thế, giảng viên và sinh viên cần thực hiện các biện pháp nhằm phát huy hơn nữa vai trò của Triết học Mác - Lênin để khắc phục những hạn chế đã chỉ ra.

Từ khóa: *Triết học Mác - Lênin; tư duy; tư duy tự chủ; sinh viên; đại học.*

Ngày nhận bài: 29/7/2019; Ngày hoàn thiện: 10/9/2019; Ngày đăng: 20/9/2019

THE ROLE OF MARXIST – LENINIST PHILOSOPHY IN TRAINING AUTONOMOUS THINKING FOR STUDENTS IN INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY UNIVERSITY

Hoang Ngoc Bich

TNU - Information and Communication Technology

ABSTRACT

So far, no research has been conducted on the role of Marxist - Leninist philosophy in training autonomous thinking for students in Information and Communication Technology University. This article clarifies that content through the study of the classics of Mark, Engels and Lenin; At the same time, propose some measures to continue training autonomous thinking for student through Marxist - Leninist philosophy base on the assessment of the status of this activity. The results show that, Marxist - Leninist philosophy plays an important role in training autonomous thinking for student in general and student of University of Information and Communication Technology in particular. In the school year 2018-2019, students self – assess with relatively good autonomy in 4 skills: note talking; stated; discussion groups; review and take the test. Students are limited in 3 skills: defining the meaning of the subject, critical and applying philosophical. Therefore, lecturers and students should take measures to further promote the role of Marxist - Leninist Philosophy to overcome the indented.

Keywords: *Marxist - Leninist philosophy; thinking; autonomous thinking; student; university.*

Received: 29/7/2019; Revised: 10/9/2019; Published: 20/9/2019

Email: hnbich@ictu.edu.vn

http://jst.tnu.edu.vn; Email: jst@tnu.edu.vn

1. Giới thiệu

Để đáp ứng nhu cầu nguồn nhân lực chất lượng cao của thị trường lao động hiện nay trong xu hướng cách mạng công nghiệp 4.0, đào tạo sinh viên cần phát triển theo hướng không chỉ có kiến thức, kỹ năng chuyên ngành, mà còn có khả năng kết nối các kiến thức ấy trong môi trường tương tác xã hội. Sinh viên không chỉ tiếp nhận kiến thức, mà còn làm chủ các kiến thức ấy, làm chủ trong suy nghĩ, hành động và công việc của mình. Tự bản thân mỗi sinh viên có cách nghĩ, cách làm không lệ thuộc, không bắt chước; có kỹ năng phản biện, dám nghĩ, dám làm, dám đấu tranh để thoát ra mọi thành kiến, định kiến xã hội; phá bỏ lối mòn tư duy cũ, giới hạn lề thói cũ.

Trường Đại học Công nghệ thông tin và Truyền thông là đơn vị thành viên trực thuộc Đại học Thái Nguyên, được thành lập từ năm 2001 trên cơ sở nâng cấp Khoa Công nghệ thông tin thuộc Đại học Thái Nguyên. Sứ mệnh của trường là đào tạo nguồn nhân lực có trình độ đại học, sau đại học; nghiên cứu khoa học và chuyển giao công nghệ thuộc lĩnh vực công nghệ thông tin và truyền thông phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Để thực hiện sứ mệnh của mình, Nhà trường cần thấy được yêu cầu của giáo dục đại học trong thời đại mới. Đặc biệt, khi năng lực tư duy tự chủ của sinh viên trong trường còn hạn chế. Sinh viên gặp khó khăn trong việc đưa ra nhận định riêng, khó khăn trong diễn đạt nhận định riêng đó và tất nhiên, khó khăn trong việc đưa ra biện pháp giải quyết khi gặp tình huống có vấn đề mới nảy sinh. Vì vậy, phát huy hơn nữa vai trò của Triết học Mác – Lênin nhằm rèn luyện tư duy tự chủ cho sinh viên Trường Đại học Công nghệ thông tin và Truyền thông là rất cần thiết trong bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0 hiện nay.

2. Nội dung

2.1. Khái niệm tư duy tự chủ

Khái niệm tư duy tự chủ có nguồn gốc từ hệ tư tưởng phương Tây, phát triển từ khái niệm tự chủ, và được các triết gia luận giải theo nhiều nghĩa khác nhau.

Immanuel Kant (1724-1804) quan niệm tư duy tự chủ là khả năng con người tư duy và phán quyết không phụ thuộc vào cảm năng, cũng không bị ảnh hưởng bởi bản năng, nhờ có lý tính, để phù hợp với luân lý: “*Nhận thức không phải là một quá trình thụ động mà là chủ động; không phải mọi nhận thức của ta hướng theo các đối tượng mà các đối tượng phải hướng theo nhận thức của ta*” [1, tr. BXVI].

Nietzsche (1844-1900) xem tư duy tự chủ là khả năng kiểm soát suy nghĩ, kiểm soát trạng thái tâm lý, hành động của bản thân mỗi người nhằm tránh lệ thuộc vào các yếu tố bên ngoài tác động: *Người chiến đấu với quái vật, nên cẩn thận đừng để bản thân cũng biến thành quái vật trong cuộc chiến.*

Jean Piaget (1896-1980) lại tin rằng sự tự chủ đến từ bên trong và là kết quả của một “quyết định tự do”.

Albert Einstein (1879-1955) đã đưa ra nhiệm vụ của nhà trường trong giáo dục là phát triển tư duy tự chủ cho thanh niên. Đó là phẩm chất và năng lực có ý nghĩa đối với hạnh phúc của cộng đồng, là việc phát huy cá tính của mỗi thành viên, đối lập với con người chỉ biết phục tùng. Là tự tạo ra sự hào hứng trong công việc, tạo ra niềm vui vào thành quả đạt được và hiểu rõ ý nghĩa thành quả đó đối với cộng đồng.

Ở Việt Nam, PGS. TS Phan Huy Đường đưa ra quan điểm về tư duy tự do, về thực chất, nó có nội hàm tương đồng với tư duy tự chủ. Theo ông, tư duy tự do là có ý thức tạo dựng một thế giới ngôn từ của riêng mình. Mọi khái niệm, phán đoán, suy luận đều mang dấu ấn cá nhân.

Như vậy, tư duy tự chủ được các nhà tư tưởng luận giải dưới nhiều góc độ, khía cạnh khác nhau. Nhìn chung, các luận giải đó đều thống nhất ở nội dung: *tư duy tự chủ là khả năng con người tự mình làm chủ mọi suy nghĩ và hành động, làm chủ bản thân và công việc, tự bản thân thấy được trách nhiệm trước các hành vi và quyết định của mình.*

2.2. Vai trò của Triết học Mác - Lênin đối với rèn luyện tư duy tự chủ cho sinh viên Trường Đại học Công nghệ thông tin và Truyền thông trong bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0

Đến nay, Trường Đại học công nghệ thông tin và Truyền thông có 18 năm lịch sử xây dựng và trưởng thành. Từ khi thành lập trường đã đào tạo và cung cấp nguồn nhân lực có chất lượng trong lĩnh vực công nghệ thông tin cho nhiều địa phương trong cả nước. Nhà trường có 17 ngành đào tạo, với hàng ngàn sinh viên theo học ở các bậc, hệ, chương trình đào tạo khác nhau. Sinh viên của trường đến từ nhiều địa phương, gồm nhiều thành phần dân tộc và hoàn cảnh xuất thân. Nhìn chung, sinh viên Trường Đại học Công nghệ thông tin và Truyền thông có một số ưu điểm nổi bật sau đây:

- Sinh viên có ý thức và khả năng tiếp thu khoa học công nghệ tốt, đặc biệt trong lĩnh vực công nghệ thông tin. Họ có đam mê nghề nghiệp, tinh thần cầu thị, ham học hỏi. Nhờ đó, dễ dàng tiếp thu hướng dẫn của đội ngũ cán bộ, giảng viên tâm huyết, có năng lực chuyên môn cao trong nhà trường.

- Sinh viên có phẩm chất chính trị rõ ràng, có lối sống lành mạnh, có kỹ năng thực hành xã hội tương đối tốt. Đa số sinh viên thuộc giới tính nam, có sức khỏe và điều kiện tham gia sôi nổi các hoạt động thể dục thể thao. Một số đội thể thao của sinh viên nhà trường đạt giải cao trong các cuộc thi đấu. Sinh viên tham gia nhiệt tình các phong trào tình nguyện do Đoàn trường phát động, các câu lạc bộ tự nguyện trong và ngoài nhà trường. Nhiều sinh viên đã tìm được công việc phù hợp với khả năng của bản thân, rèn luyện và phát huy trình độ của mình trong thực tiễn cuộc sống.

Tuy nhiên, sinh viên còn tồn tại những hạn chế như: Một số sinh viên chưa thấy được mối quan hệ giữa lợi ích cá nhân và lợi ích tập thể. Sinh viên chỉ quan tâm đến lợi ích trực tiếp trước mắt của bản thân, chưa coi trọng trách nhiệm của bản thân đối với quê hương, đất nước. Chỉ chú trọng đối với các môn học chuyên ngành cung cấp kiến thức, kỹ năng trực tiếp phục vụ đời sống. Thái độ

và động cơ học tập với một số môn học cơ sở bắt buộc để hình thành phương pháp luận chung chưa phù hợp, học chỉ để đạt mục tiêu qua môn. Chính vì thế, sinh viên có thể tích lũy lượng kiến thức chuyên ngành đa dạng, phong phú nhưng hạn chế trong việc kết nối, khái quát các kiến thức đó thành hệ thống. Sinh viên có thể giải quyết các vấn đề gần giống với tình huống đã được học, nhưng rất khó khăn để đưa ra cách giải quyết đối với tình huống mới phát sinh.

Chính vì thế, cần rèn luyện tư duy tự chủ cho sinh viên thông qua các hoạt động chủ yếu của họ trong thực tiễn. Bằng cách hình thành và phát triển phương pháp luận chung nhất, giúp sinh viên có thể tự mình đánh giá chất lượng thông tin được tiếp nhận và đưa ra được quan điểm, cách giải quyết riêng. Để thực hiện yêu cầu đó, không thể không đến với Triết học Mác – Lênin. Bởi nó có vai trò vô cùng quan trọng đối với sự phát triển tư duy của con người nói chung và rèn luyện tư duy tự chủ nói riêng. Tư duy là một trong những vấn đề kinh điển của triết học. Triết học Mác – Lênin là những tri thức phục vụ tư duy con người, tác động mạnh mẽ đến năng lực tư duy, nhằm phát huy tính tự chủ trong tư duy ở mức cao nhất, đạt hiệu quả cao nhất. Vai trò của triết học đối với rèn luyện tư duy tự chủ cho sinh viên Trường Đại học Công nghệ thông tin và Truyền thông thể hiện qua các nội dung cơ bản sau:

Một là, Triết học Mác – Lênin góp phần hình thành, phát triển thế giới quan và phương pháp luận khoa học chung nhất

Thực tế tồn tại nhiều loại thế giới quan và triết học là hạt nhân lý luận của thế giới quan. Mọi triết học đều là thế giới quan. Đồng thời, các loại triết học khác nhau đều có thể đóng được vai trò phương pháp luận. Nhưng không phải mọi thế giới quan cũng như phương pháp luận triết học đều khoa học. Triết học Mác - Lênin có sự kết hợp chặt chẽ và thống nhất giữa hai mặt thế giới quan duy vật biện chứng và phương pháp luận biện chứng duy vật; giúp tư duy của sinh viên phát triển: “Triết

học của Mác là một chủ nghĩa duy vật triết học hoàn bị, nó cung cấp cho loài người và nhất là cho giai cấp công nhân những công cụ nhận thức vĩ đại” [2, tr. 54].

Hai là, Triết học Mác – Lênin trực tiếp góp phần định hướng nhận thức và hoạt động thực tiễn

Triết học Mác – Lênin không chỉ giúp sinh viên nhận thức đúng về thế giới, tìm ra bản chất và quy luật vận động chung của mọi sự vật, hiện tượng; mà trên cơ sở đó, còn dự báo tương lai, vạch ra xu hướng vận động của chúng nhằm định hướng cho sinh viên tư duy và giải quyết các vấn đề trong thực tiễn: “Các nhà triết học đã chỉ giải thích thế giới bằng nhiều cách khác nhau, song vấn đề là cải tạo thế giới” [3, tr. 377].

Ba là, Triết học Mác – Lênin trực tiếp góp phần hình thành và phát triển hệ thống ngôn từ riêng thông qua các khái niệm, phạm trù

Tư duy là dạng hoạt động tri thức diễn ra trong ý thức con người nên nó đòi hỏi một bộ máy công cụ và phương tiện nhất định để hình thành và phát triển. Phương tiện để tư duy hình thành, phát triển và biểu hiện là ngôn ngữ; còn công cụ của nó là khái niệm, phán đoán, suy luận.

Ngôn từ là dạng ngôn ngữ ở hình thức nói và viết. Đây là dạng ngôn ngữ ưu việt cho phép con người trao đổi, lưu giữ thông tin nhanh chóng và rõ ràng nhất. Ngôn từ càng phong phú thì sinh viên càng có khả năng diễn đạt chính xác luồng suy nghĩ của mình. Ngược lại, ngôn từ hạn hẹp và cứng nhắc sẽ làm khả năng tư duy bị hạn chế, sinh viên trình bày các vấn đề phức tạp gặp nhiều khó khăn. Mặt khác, ngôn từ càng mang tính khái quát thì tư duy trừu tượng càng phát triển, cho phép sinh viên thực hiện nhiều thao tác tư duy như: logic hóa, tổng hợp, phân tích, phân tư,... Các khái niệm, phạm trù trong Triết học Mác – Lênin không áp đặt mà kích thích tư duy, góp phần hình thành và phát triển hệ thống ngôn từ riêng của mỗi sinh viên: “Không một khái niệm nào không đáng nghi ngờ! Không một khái niệm

nào có định nghĩa chung cho mọi triết gia vì không một khái niệm triết nào có thể chứng minh bằng thử nghiệm. Khái niệm triết chỉ có định nghĩa và có ý nghĩa trong môi trường của một hệ suy luận triết học” [4, tr. 15].

Bốn là, Triết học Mác - Lênin trực tiếp góp phần hình thành và phát triển kỹ năng phản biện

Triết gia người Pháp J.J Rousseau cho rằng: “Nếu chỉ nhào nặn con người theo duy nhất một trạng thái thì anh ta sẽ trở nên vô dụng trước mọi tình huống khác” [5]. Do đó, khả năng phản biện giúp sinh viên khẳng định suy nghĩ của mình, không lệ thuộc vào người khác và giảm thiểu sai lầm trong việc đưa ra quyết định. Triết học Mác – Lênin giúp sinh viên xác định được vấn đề bản chất, phát hiện ra mâu thuẫn, đánh giá các lập luận, nhận ra sự liên quan giữa các yếu tố trong một hệ thống. Từ đó, có thể đưa ra nhận định của riêng cá nhân mình và có trách nhiệm giải thích, bảo vệ nhận định đó như C. Mác, Ph. Ăng – ghen, V.I. Lênin thường xuyên làm trong các tác phẩm kinh điển.

2.3. Thực trạng rèn luyện tư duy tự chủ của sinh viên Trường Đại học Công nghệ thông tin và Truyền thông

Rèn luyện tư duy tự chủ cho sinh viên là hoạt động thường xuyên sử dụng một hoặc một nhóm hành động nhất định, nhằm nâng cao hơn nữa khả năng đánh giá chất lượng thông tin, khả năng đưa ra nhận định riêng, khả năng giải quyết vấn đề và khả năng tự chịu trách nhiệm của sinh viên.

Rèn luyện tư duy tự chủ cho sinh viên Trường Đại học Công nghệ thông tin và Truyền thông được đánh giá thông qua các kỹ năng khi sinh viên tương tác xã hội. Trong đó, học tập là hoạt động xã hội cơ bản và chủ yếu. Chúng tôi đã tiến hành khảo sát 200 sinh viên năm thứ nhất của năm học 2018-2019 ở các ngành: công nghệ thông tin, kỹ thuật phần mềm.

Kết quả khảo sát từ sinh viên về 7 kỹ năng rèn luyện tư duy tự chủ (do sinh viên tự đánh giá) được thể hiện qua bảng 1:

Bảng 1. Kết quả SV tự đánh giá về các kỹ năng rèn luyện tư duy tự chủ

STT	Nội dung	Mức độ		
		Tốt (%)	TB (%)	Yếu (%)
1	Kỹ năng xác định ý nghĩa môn học	21,4	40,8	37,8
2	Kỹ năng ghi chép bài	73,4	26,6	0
3	Kỹ năng phát biểu ý kiến	63,6	34	2,4
4	Kỹ năng thảo luận nhóm	63,6	31,6	4,8
5	Kỹ năng phản biện	20	32,9	47,1
6	Kỹ năng ôn tập và làm bài thi, kiểm tra	54,7	34,1	11,2
7	Kỹ năng vận dụng kiến thức triết học vào thực tiễn	7,1	28,2	64,7

Qua bảng 1 có thể thấy:

- Những ưu điểm trong việc rèn luyện tư duy tự chủ của sinh viên:

Sinh viên tự đánh giá có thể mạnh ở các kỹ năng như: kỹ năng ghi chép bài; kỹ năng phát biểu; kỹ năng thảo luận nhóm; kỹ năng ôn tập và làm bài thi, kiểm tra. Trong đó, với kỹ năng ghi chép bài, có 73,4% ý kiến của sinh viên tự đánh giá là “Tốt”; 63,6% ý kiến tự nhận xét là “Tốt” ở kỹ năng phát biểu; và cũng tỉ lệ tương tự đối với việc tự đánh giá đối với kỹ năng thảo luận nhóm. Như vậy, có thể nói, sinh viên Trường Đại học Công nghệ thông tin và Truyền thông có khả năng tương đối tốt trong việc thực hiện các kỹ năng cơ bản trên lớp để rèn luyện tư duy tự chủ. Sinh viên có khả năng đánh giá chất lượng thông tin từ giờ học, từ đó có thể chọn lọc, tổng hợp để lưu giữ những thông tin quan trọng bằng kỹ năng ghi chép bài. Sinh viên còn có thể củng cố kiến thức và huy động từ ngữ để diễn đạt cơ bản ý kiến của mình. Với kỹ năng thảo luận nhóm, sinh viên không những có thể thể hiện ý kiến riêng, mà còn hiểu được ý kiến của sinh viên khác, biết chia sẻ và tiếp thu có chọn lọc nhiều luồng thông tin khác nhau. Đồng thời, sinh viên sẵn sàng chịu trách nhiệm với các công việc được giao của mình. Khi ôn tập để làm bài kiểm tra hay bài thi, sinh viên được giáo viên hướng dẫn chi tiết nội dung và cách làm bài nên khả năng ôn tập

tương đối tốt. Đối với môn Triết học Mác – Lênin, với hình thức thi đề mở, sinh viên được luyện tập với các tình huống giả định giáo viên nêu trên lớp, được hướng dẫn tìm khai thác tài liệu và làm đề cương. Do đó, sinh viên có thể chuẩn bị tốt cho bài thi và kiểm tra.

- Những hạn chế trong việc rèn luyện tư duy tự chủ của sinh viên:

Bảng khảo sát cũng cho thấy sinh viên còn hạn chế ở một số kỹ năng khác trong việc rèn luyện tư duy tự chủ. Với kỹ năng xác định ý nghĩa môn học, có đến 37,8% số sinh viên được khảo sát tự đánh giá ở mức độ “Yếu”. Tồn tại tình trạng này xuất phát từ việc xác định động cơ học tập của sinh viên, có sự khác nhau ở mỗi môn học. Sinh viên có xu hướng tích cực hơn khi học tập các môn chuyên ngành, thái độ tiêu cực hơn ở các môn học đại cương, đặc biệt là môn Triết học Mác – Lênin. Nhiều sinh viên khi được hỏi cho rằng, đây là môn học bắt buộc trong chương trình đào tạo, học chỉ nhằm mục đích qua môn, kiến thức triết học không phục vụ cho công việc và cuộc sống của họ.

Với kỹ năng phản biện, có đến 47,1% ý kiến của sinh viên tự nhận xét là “Yếu”. Nhiều sinh viên có khả năng khái quát hóa hạn chế, không những không thể đưa ra nhận định của mình, mà còn không đủ luận cứ và luận chứng để bảo vệ được nhận định ấy. Tình trạng này thể hiện rõ ở những giờ học Triết học Mác – Lênin. Sinh viên từng chia sẻ, có thể hiểu hết những điều giáo viên giảng, song không thể hoặc rất khó khăn để diễn đạt những thông tin ấy. Bởi vì, những khái niệm, phạm trù triết học ít được sử dụng trong cuộc sống thường ngày, sinh viên chưa thể biến chúng thành ngôn từ riêng. Mặt khác, sinh viên trong trường có xu hướng coi trọng kiến thức và kỹ năng chuyên môn, nhưng chưa thể hoặc gặp khó khăn trong việc kết nối các tri thức đó thành hệ thống, chưa thể trừu tượng hóa các kiến thức cụ thể để tìm ra nguyên lý chung. Vì thế, những sinh viên này chỉ biết

làm theo những chỉ đạo, hướng dẫn sẵn có, dễ bị phục tùng, làm theo, nói theo, lệ thuộc vào con mắt của người khác. Họ đánh mất năng lực tư duy tự chủ, và tất nhiên, cũng đánh mất tính năng động và sáng tạo của tư duy.

Với kỹ năng vận dụng kiến thức triết học vào thực tiễn, có 64,7% số sinh viên được khảo sát tự đánh giá ở mức độ “Yếu”. Sinh viên chia sẻ rằng, để hiểu và nhớ được hết những nguyên tắc phương pháp luận triết học của môn học là khó khăn. Việc phân tích tình huống thực tế gặp phải theo góc độ triết học càng vô cùng khó, thậm chí trong nhiều trường hợp là không thể. Vì các tình huống diễn ra muôn dạng, không cái nào giống cái nào. Chính vì thế, vai trò của triết học rất ít khi được phát huy trong thực tiễn cuộc sống.

2.4. Một số biện pháp tiếp tục rèn luyện tư duy tự chủ cho sinh viên Trường Đại học Công nghệ thông tin và Truyền thông qua môn Triết học Mác - Lênin

Thứ nhất, cần phát huy hơn nữa vai trò của giảng viên trong việc giúp sinh viên xác định ý nghĩa của môn Triết học Mác - Lênin

Khi sinh viên bắt đầu tiếp cận môn học, giảng viên cần làm rõ vai trò của nó trong cuộc sống hiện nay. Thực tế cho thấy, để giải quyết một cách có hiệu quả những vấn đề cụ thể của cuộc sống, cần kết hợp chặt chẽ cả hai loại tri thức: Tri thức chung (trong đó có tri thức triết học và tri thức khoa học chuyên ngành) và tri thức thực tiễn (trong đó có sự hiểu biết tình hình thực tiễn và trình độ tay nghề được biểu hiện qua sự nhạy cảm thực tiễn). Tri thức chung có vai trò định hướng cho hoạt động. Nguyên lý, quy luật do khoa học chuyên ngành cung cấp chỉ có tác dụng định hướng trong một phạm vi nhất định. Còn nguyên lý của Triết học Mác – Lênin không bị giới hạn trong phạm vi nào, giúp con người khi bắt tay vào nghiên cứu và cải biến sự vật có một lập trường xuất phát nhất định, giúp cho chủ thể hành động thấy trước được phương hướng vận động chung của đối tượng.

Thứ hai, thường xuyên sử dụng các phương pháp, kỹ thuật dạy học kích thích sinh viên tư duy trong giảng dạy Triết học Mác – Lênin nhằm nâng cao kỹ năng phân biện cho sinh viên

Để nâng cao kỹ năng phân biện cho sinh viên, giảng viên có thể sử dụng kết hợp nhiều phương pháp, kỹ thuật dạy học khác nhau. Kỹ thuật đặt câu hỏi tư duy “5W – 1H” cho phép khai thác thông tin đầy đủ, đa diện, hệ thống, sâu sắc. Giảng viên khuyến khích, tạo điều kiện cho sinh viên thường xuyên thực hiện các thao tác tư duy lôgic, thường xuyên được phát biểu, thảo luận nhóm, thảo luận theo phương pháp Socrates và chú trọng rèn luyện phương pháp tự học.

Thứ ba, tăng cường luyện tập bài tập triết học bằng cách giải quyết các tình huống có vấn đề

Bằng cách đưa ra các tình huống có vấn đề để sinh viên phân tích và giải quyết dưới góc độ triết học, kỹ năng vận dụng kiến thức triết học vào thực tiễn có thể được nâng cao. Việc luyện tập này phải được diễn ra thường xuyên, với nhiều tình huống ở tất cả các lĩnh vực gần gũi với đời sống của sinh viên. Giảng viên cần nhận xét, đánh giá chi tiết cách phân tích và giải quyết của sinh viên, đồng thời, bổ sung thêm nếu cần thiết. Với việc thường xuyên luyện tập như vậy, sinh viên sẽ hình thành thói quen tư duy triết học, đưa ra được nhận định riêng của bản thân, góp phần giải quyết có hiệu quả các vấn đề thực tiễn cuộc sống.

3. Kết luận

Đối với hoạt động rèn luyện tư duy tự chủ cho sinh viên Trường Đại học Công nghệ thông tin và Truyền thông, Triết học Mác – Lênin có vai trò vô cùng quan trọng. Trên cơ sở góp phần hình thành và phát triển cho sinh viên nền tảng nhận thức khoa học là thế giới quan và phương pháp luận chung nhất, nó giúp sinh viên có một lập trường nhất định, xác định được phương hướng đặt vấn đề cũng như giải quyết vấn đề, tránh rơi vào tình trạng mò mẫm, vô định. Khoa học này còn giúp sinh viên nâng cao khả năng khái quát hóa, trừu

tượng hóa, nâng cao khả năng diễn đạt chính xác về vấn đề bằng cách bổ sung thêm vốn ngôn từ riêng với hệ thống khái niệm, phạm trù triết học. Đồng thời, nó tăng cường khả năng chọn lọc, đánh giá chất lượng thông tin; khả năng liên kết thông tin để đưa ra các nhận định mới; có trách nhiệm bảo vệ nhận định bằng các luận cứ, dẫn chứng khoa học.

Thực trạng việc rèn luyện tư duy tự chủ của sinh viên Trường Đại học Công nghệ thông tin và Truyền thông được thể hiện thông qua kết quả cuộc khảo sát. Trong đó, sinh viên tự đánh giá có khả năng tương đối tốt ở những kỹ năng: Ghi chép bài; phát biểu ý kiến; thảo luận nhóm; ôn tập và làm bài thi, kiểm tra. Sinh viên tự đánh giá còn nhiều hạn chế ở những kỹ năng: Xác định ý nghĩa môn học; phản biện; vận dụng kiến thức triết học vào thực tiễn. Để khắc phục những hạn chế còn tồn tại, cần phát huy hơn nữa vai trò của giảng viên và sinh viên trong giảng dạy và học tập môn Triết học Mác – Lênin. Sự đổi

mới trong giảng dạy Triết học Mác – Lênin không chỉ ở phương pháp, mà còn đổi mới nội dung theo xu hướng tiếp tục rèn luyện nâng cao hơn nữa trình độ tư duy tự chủ.

Lời cảm ơn

Bài báo là sản phẩm của đề tài có mã số T2019-07-15, được tài trợ bởi kinh phí của Trường Đại học Công nghệ Thông tin và Truyền thông.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Imanuel Kant (Bùi Văn Nam Sơn dịch và chú giải), *Phê phán lý tính thuần túy*, Nxb Văn học, 2014.
- [2]. V.I. Lênin, *Toàn tập*, tập 23, Nxb Tiến bộ Mát-xcơ-va, 1980.
- [3]. C. Mác, *C. Mác và Ph. Ăng – ghen toàn tập*, tập 42, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, 2000.
- [4]. Phan Huy Đường, *Tư duy tự do*, Nxb TheBookEdition, 2006.
- [5]. Trần Thượng Tuấn, “Tư duy phê phán”, <https://www.thesaigontimes.vn/41544/Gasoline-up-oil-down.html>, 9/10/2010.

